

лащиться колоссяним теплом край шляху дозріваюча пшениця. А на полі колосом іскриться повнозерна виспіла пшениця. Та немає багатшого дива, як розбуджена хлібна нива! I немає багатшого дива, як чаруюча хлібна нива! Роззолочене поле безкрає врожаями дорідними грає. І справляє обжинки натруджена щедра пора. Зігріта сонцем пророста в земних долонях і мачинка.

ДІЄПРИКМЕТНИК — цё особлива формациеслова, що виражає ознаку предмета за дією або станом.

- Зроблений (такий, що його зробили);
- •Прочитаний (такий, що його прочитали);
- Укритий (такий, що його вкрили);
- •Вишитий (такий, що його вишили);
- •Оспіваний (такий, що його оспівали);
- В'янучий (такий, що в'яне);
- Сяючий (такий, що сяє).

- •Відповідає на запитання який? яка? яке? які?
- змінюється за родами, числами та

відмінками;

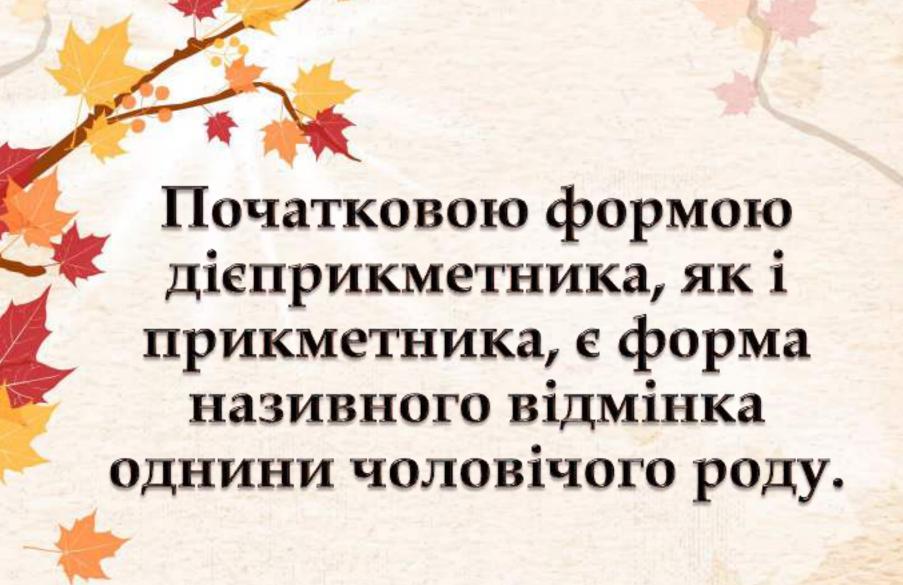
- Стоїть у тому ж роді, числі, відмінку, що й іменник, із яким пов'язаний;
- Має такі самі відмінкові закінчення.

До дієслова дієприкметник подібний тим, що:

- Має категорію часу (теперішній і минулий): сяючий (т.ч.), потемнілий (м.ч.);
- Має категорію виду (доконаний і недоконаний): казаний (недоконаний):

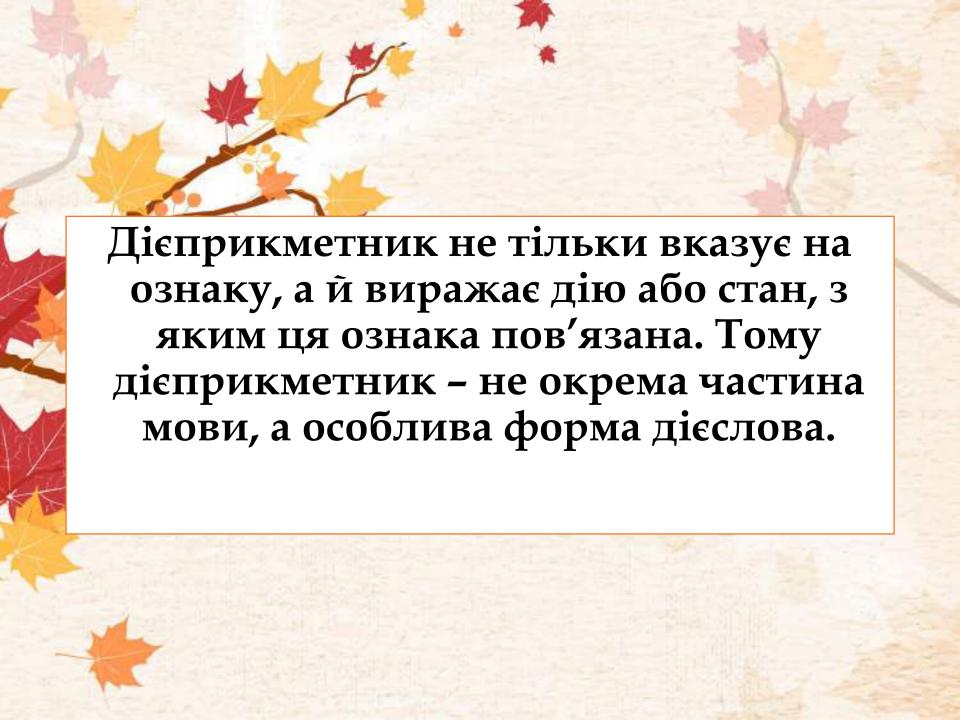
(докон.в.);

•Здатний мати при собі залежний від нього іменник (овіяний вітром) і займенник (захоплений тобою) і прислівник (прочитаний виразно).

Якщо прикметники називають постійні ознаки предмета (білий, молодий, веселий, бадьорий, сумний),

то дієприкметники виражають ознаки, які розвиваються у часі (біліючий — такий, що біліє, стає білим; помолоділий — такий, що став молодиим, помолодів; стертий — такий, кого чи що стерли, витерли; розтріпані — такі, які розтріпалися).

СИНТАКСИЧНА РОЛЬ ДІ€ПРИКМЕТНИКА

У реченнях найчастіше виступають у ролі означень.

Петро <u>дивився</u> на друга хитрувато примруженими <u>очима</u>.

<u>Ніжить вухо</u> притишена <u>музика</u>.

Означення, виражені як прикметниками, так і дієприкметниками, узгоджуються з означуваним іменником у роді, числі та відмінку.

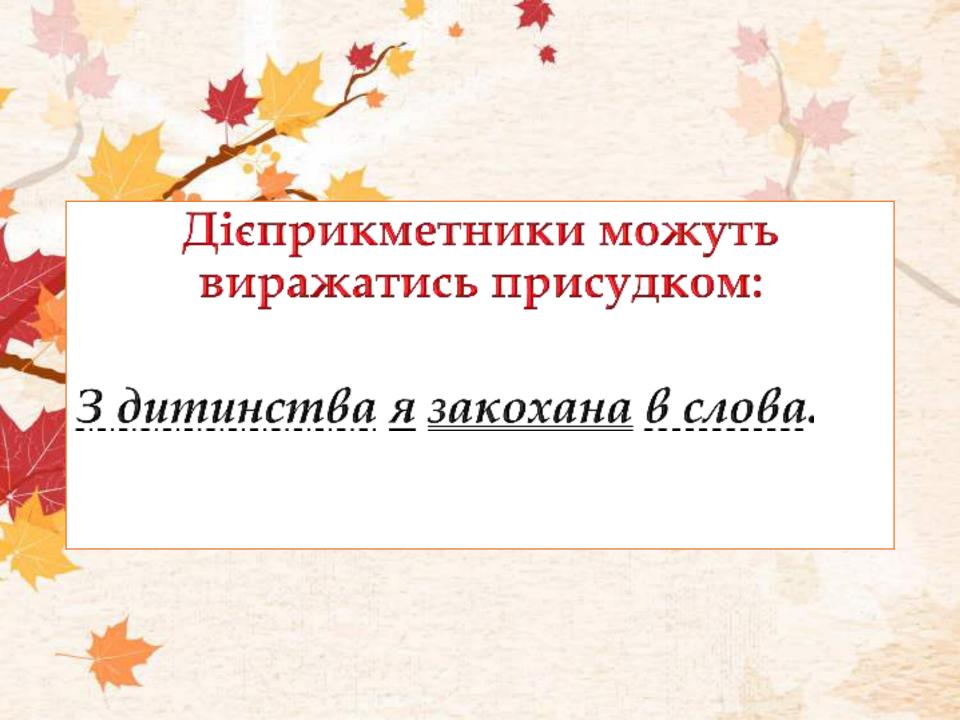
Збудований дім, збудована фабрика, збудоване місто, збудовані хмарочоси, збудованого будинку, збудованому місту, збудованих споруд.

Дієприкметники можуть переходити в іменники, і тоді вони вживаються як підмети і додатки:

Битий небитого <u>везе.</u> (У реченні дієприкметник битий - підмет, а небитий - додаток).

<u>Не питай вченого, а питай бувалого.</u>

(У реченні дісприкметники вченого, бувалого - додатки).

Чергування при творенні дієприкметників

Пого**∂ж**ений (пого**∂**ити) — [дж]-[д]

Об'ї**ждж**ений (об'ї**зд**ити) — [ждж]-[зд]

Стри**ж**ений (стри**г**ти) — [ж]-[г]

Збере**ж**ений (збере**г**ти) — [ж]-[г]

Зни**ж**ений (зни**з**ити) — [ж]-[з]

Зобра**ж**ений (зобра**з**ити) — [ж]-[з]

Оголо**ш**ений (оголо**с**ити) — [ш]-[с]